

Radikale principper for forsvarspolitikken

Radikale principper for forsvarspolitikken

1.0. Radikale principper for forsvarspolitikken

- Forsvaret er blot et af mange instrumenter i Danmarks samlede udenrigspolitiske værktøjskasse. Forsvaret er et instrument, som kun bør anvendes, når alle andre muligheder har vist sig utilstrækkelige.
- Forsvaret skal bygge på respekt for menneskerettighederne og internationale konventioner. Dansk forsvar bør ikke tages i anvendelse udenfor Danmarks grænser med mindre det er klart forankret i FN Pagtens regelsæt eller hvor anvendelsen af militære midler er eksplicit sanktioneret af FNs Sikkerhedsråd. Samtidig skal alle forsvarsrelaterede aktiviteter foregå i overensstemmelse med menneskerettighederne.
- Forsvaret skal bygge på åbenhed og gennemsigtighed. Det er essentielt, at der skabes en effektiv demokratisk kontrol med forsvaret. De folkevalgte skal have hånd i hanke med forsvaret samt kunne sikre gennemsigtighed om de beslutninger og strategier, som bliver besluttet i forsvarsregi.
- Forsvaret skal bygge på frivillighed og professionalisme. Værnepligten skal afskaffes. Det danske forsvar skal fremover være baseret på frivillige og professionelle mænd og kvinder med den tilstrækkelige uddannelse og ressourcer til rådighed.
- Danmarks forsvar er en del af en større forsvarspolitisk virkelighed, særligt i forhold til EU. Det skal være et mål for dansk forsvar i højere grad at arbejde som en del af en samlet europæisk udenrigspolitik.
- Forsvarets indretning til internationale opgaver har betydning på det strategiske såvel som det taktiske niveau. Forsvaret skal ikke nødvendigvis kunne udføre alle opgaver og varetage alle funktioner, men kun dem, som vi er særligt gode til at løse.

2.0. Åbenhed og gennemsigtighed

I et demokratisk samfund er det afgørende, at politikerne kan kontrollere Forsvaret. Flere episoder gennem de sidste år har vist, hvordan ledere i Forsvaret har forholdt ministeren oplysninger, handlet i modstrid med politiske beslutninger eller direkte overtrådt straffeloven. Det er undergravende for demokratiets spilleregler. Formel demokratisk kontrol med Forsvaret betyder også, at politikerne har et reelt ansvar for at udøve den.

I en situation hvor danske militære styrker aktivt anvendes i internationale operationer - og danske soldaters liv sættes på spil - er et tæt og tillidsfuldt forhold mellem Forsvarskommandoen og den politiske ledelse desuden afgørende. Derfor er der brug for at ændre virksomhedskulturen i Forsvaret. Arbejdsdelingen mellem folkevalgte politikere og Forsvaret skal slås fast, og det skal sikres, at politiske beslutninger efterleves.

Radikale Venstre foreslår derfor, at

- Forsvarskommandoen slås sammen med Forsvarsministeriet i en organisation, der samles på et sted. Dette skal sikre kontakten til og koordinationen mellem og såvel Forsvars-, som Udenrigs- og Statsministeriet
- Forsvarskommandoens ansvar bliver den overordnede forsvarspolitiske rådgivning og forvaltning
- Forsvarets strategiske styringsdokument udvides til også at omfatte et værdigrundlag baseret på respekten for grundlæggende menneskerettigheder, åbenhed og ansvar
- Dette værdigrundlag integreres som en del af undervisningen på tjenestesteder, officersskoler og Forsvarsakademiet

En national sikkerhedsstrategi

Det danske forsvar er et instrument i den udenrigspolitiske værktøjskasse regering og folketing har til rådighed for at sikre danske borgeres sikkerhed, frihed og velfærd samt opbygningen af en international retsorden. Det betyder, at Danmarks deltagelse i internationale militære operationer er udtryk for egentlige politiske valg. Derfor er politiske holdningsforskelle om forsvars- og sikkerhedspolitikken en naturlig del af demokratiets orden. Forudsætningen for at bruge Forsvaret i internationale opgaver er, at politikerne har en klar ide om målsætningerne. Det fordrer en åben debat om de

sikkerhedspolitiske udfordringer, Danmark står over for, samt de menneskelige, materielle og økonomiske omkostninger, et internationalt engagement har.

Derfor foreslår Radikale Venstre, at:

- Folketinget skal udarbejde en sikkerhedsstrategi, der kan bruges som afsæt til løbende diskussion og revidering af retningen i den danske sikkerhedspolitik. Sikkerhedsstrategien skal udarbejdes i samarbejde med udenrigs-, udviklings-, forsvars- såvel som klimaministeriet.
- Diskussionen af denne sikkerhedsstrategi skal finde sted i forlængelse af Folketingets åbning hvert år
- Der skal tilknyttes et sikkerhedspolitisk sekretariat til Folketinget, som kan levere input til folketingsmedlemmer og dermed styrke den parlamentariske debat om sikkerhedspolitikken

3.0. Professionalisering

Forsvaret skal bygge på frivillighed og professionalisme. Værnepligten skal afskaffes. Det danske forsvar skal fremover være baseret på frivillige og professionelle mænd og kvinder med den tilstrækkelige uddannelse og ressourcer til rådighed.

Værnepligten har i nyere tid været en central del af det danske forsvar, og har været anset som en borgerpligt . Der er en antagelse om, at værnepligten sikrer samfundets sammenhængskraft samt den demokratiske kontrol med Forsvaret. Derfor fremgår værnepligten også af Grundlovens §81. I dag er værnepligten dog reelt sat ud af kraft, da kun en lille del af en ungdomsårgang reelt udsættes for de mange melder sig frivilligt. Desuden er den korte og generelle uddannelse som værnepligten giver ikke længere en ideel ramme for løsningen af de opgaver, som det danske forsvar i dag står overfor.

Kompleksiteten i de internationale opgaver samt den konstante teknologiske udvikling betyder, at kravene til uddannelse af soldaterne er øget. Forsvaret kan ikke leve op til disse uddannelseskrav inden for værnepligtens udstrækning. Værnepligten uddanner ikke længere de værnepligtige til et niveau, hvor de kan anvendes direkte i territorialforsvaret eller gennemgå en kortere missionsorienteret uddannelse og herefter udsendes til internationale operationer. Samtidig vurderes det, at en forlængelse af værnepligten til en længde, hvor uddannelsesopgaven reelt kan løses, ikke er mulig politisk.

- Radikale Venstre ønsker derfor at afskaffe værnepligten og overgå til et professionelt Forsvar.

Beslutningen om afskaffelse af værnepligten indebærer, at de traditionelle territorialforsvarsstyrker vil blive reduceret markant reduceret, men Radikale Venstre anser dette som nødvendigt for at Danmark kan indfri sine ambitioner i forhold til internationale missioner. Radikale Venstre ønsker et professionelt Forsvar, hvor soldaterne målrettet kan fokusere på de militære opgaver, som er fastlagt fra politisk side. Samtidig vil en professionalisering betyde, at uddannelsen af soldaterne nu kan tage den tid, som er nødvendig. Dette vil betyde en generel forbedring af soldaternes kompetencer og dygtighed. Radikale Venstre ønsker i denne sammenhæng at opprioritere danske soldaternes færdigheder i forhold til sprog og praktisk kulturforståelse.

- Radikale Venstre mener, at samarbejdet mellem Forsvaret og de humanistiske og samfundsfaglige afdelinger på de danske universiteter skal øges for at sikre opbygningen af sproglig og kulturel viden i Forsvaret.

Disse tiltag på uddannelsesområdet vil for det første være med til at ruste danske soldater til bedre at kunne varetage internationale missioner. En vigtig sidegevinst er samtidig, at dette er med til at sikre stærkere bånd mellem civilsamfundet og Forsvaret. Dette er altafgørende når værnepligten afskaffes. For at forstærke dette bånd yderligere, bør personer med en relevant civil uddannelse kunne tage en kortere militær suppleringsuddannelse for derefter at kunne indgå i militære funktioner i Forsvaret.

Når værnepligten afskaffes skabes samtidig en række udfordringer i forhold til rekruttering af soldater. Værnepligten har tidligere givet mulighed for at unge mænd og kvinder kunne se Forsvaret an og efter en periode kunne beslutte sig for en eventuel videre karriere i Forsvaret. Dette mener Radikale Venstre er en vigtig mulighed.

- Derfor ønsker Radikale Venstre at indføre kortvarige, fleksible kontrakter med mulighed for gensidig uforpligtende opsigelse.

Disse kortvarige kontrakter vil give Forsvaret og unge mulighed for at se hinanden an, og det vil gøre det muligt fortsat at gå ind i Forsvaret inden at man har truffet en endelig beslutning om en karriere i Forsvaret. Samtidig med, at afskaffelsen af værnepligten vil betyde, at potentielle soldater ikke længere kan sluses direkte fra grundforløbet og ind på

faste kontrakter, vil der også skulle gøres en indsats for at fastholde soldater i Forsvaret. Det forventes at faktorer som løn og uddannelse vil få central betydning. Tilskyndelsen til at søge ind til Forsvaret kan blive mindre, hvis ikke Forsvaret matcher de forhold, det omkringliggende samfund og det private erhvervsliv kan tilbyde.

- Radikale Venstre mener, at lønnen i Forsvaret skal kunne konkurrere med tilsvarende stillinger i det private erhvervsliv, og tillægget for deltagelse i internationale operationer skal højnes.

Professionelle soldater modtager generelt en højere løn end værnepligtige, og samtidig er højere løn nødvendig for at kunne fastholde det ønskede antal professionelle soldater. Samtidig med at lønforholdene forbedres, skal Forsvaret også blive mere konkurrencedygtigt i forhold til arbejdsmiljø.

Samlet set giver en professionalisering af Forsvaret mulighed for, at Danmark kan varetage flere opgaver internationalt på højt niveau. Det er ligeledes vigtigt at understrege, at spørgsmålet om værnepligten ikke kan eller må foregå løsrevet fra spørgsmålet om, hvilke opgaver det er Danmarks Forsvar skal påtage sig. Hvis Forsvaret bliver professionaliseret vil det betyde, at det kan påtage sig flere og mere komplicerede opgaver. Det øger vigtigheden af, at Forsvarets mål og prioriteringer tager udgangspunkt i en samlet strategi.

4.0. Danmark som del af en større forsvarspolitisk virkelighed

Danmarks forsvar er en del af en større forsvarspolitisk virkelighed. De trusler, vi står overfor i dag, deles af og besvares bedst i samarbejde med vore partnerlande, særligt i Norden og indenfor EU. Det gælder både indsatser og opgaver inden for Danmarks grænser som overvågning af dansk, færøsk og grønlandsk luftrum og farvand, såvel som indsatser og opgaver udenfor Danmarks grænser, såsom FN-sanktionerede fredsskabende eller fredsbevarende operationer. I alle tilfælde vil succes afhænge af vores evne til at samarbejde effektivt med vore partnerlande.

Denne større forsvarspolitiske virkelighed, og specifikt vigtigheden af at samarbejde, bør afspejles direkte i forswarets indretning. Forsvaret bør besidde helstøbte deployerbare kapaciteter men Forsvaret skal ikke nødvendigvis besidde alle kapaciteter. Er der specifikke opgaver eller funktioner, der udføres bedre af vore partnerlande, bør det

overvejes om sådanne opgaver eller funktioner med fordel helt eller delvist kan indgå i et specialiseret samarbejde.

- Radikale Venstre mener, at eksempelvis overvågningen af Østersøen, overvågningen af det arktiske område, eller støttefunktioner i forbindelse med indsatser udenfor Danmarks grænser med fordel kan indgå i en specialisering af kapaciteterne.

På samme måde bør det overvejes om der er opgaver eller funktioner, Danmark med fordel kan udføre på vegne af vore partnerlande. Forsvaret har tidligere gjort sig erfaringer med, og høstet stor international anerkendelse for, dets varetagelse af politirelaterede opgaver i forbindelse med fredsbevarende operationer på Balkan, samt dets udførelse af civilt-militært samarbejde i forbindelse med indsatsen i Afghanistan.

- Radikale Venstre ønsker disse erfaringer udbygget til regulære nichekapaciteter, der vil give Danmark en klarere forsvarspolitisk profil

Et udbygget samarbejde med vore partnerlande vil ikke bare føre til et bedre men også et mere effektivt forsvar. I en tid med underskud på de offentlige finanser, og krav om besparelser også indenfor forsvaret, repræsenterer udbygget samarbejde et alternativ til dårligere forsvar. Nyere forskning har dog vist, at en afgørende forudsætning for at udbygget samarbejde fører til bedre og mere effektivt forsvar, er politisk mod til at tilsidesætte erhvervspolitiske hensyn og til at binde sig til internationalt forpligtende aftaler.

Derfor foreslår Radikale Venstre:

- At EU-forbeholdet på det forsvarspolitiske område afskaffes. Historien har vist et EU-forbeholdet er en hæmsko for dansk forsvarspolitik specifikt og dansk udenrigspolitik generelt. EU skal, på sigt, kunne engagere sig i FN-sanktionerede operationer uafhængigt af NATO, og Danmark skal kunne spille en rolle heri.
- At muligheden for hel eller delvis uddelegering af specifikke opgaver eller funktioner overvejes. Dette inkluderer muligheden for fælles indkøb og drift af kapaciteter, som vi alligevel vil dele med vore partnerlande i forbindelse med konkrete indsatser og opgaver.

- At muligheden for udbyggelse af nichekapaciteter overvejes. En rød tråd mellem erfaringer, komparative kapaciteter, og prioriterede indsatser og opgaver vil give Danmark en klarere forsvarspolitisk og dermed også udenrigspolitisk, profil.
- Radikale Venstre mener, at planerne for indkøb af nye kampfly bør skrinlægges foreløbigt, og at man i stedet skal undersøge muligheden for levetidsforlænge de eksisterende kampfly med særligt fokus på overvågning af dansk luftrum

Vedttaget af Radikale Venstres Hovedbestyrelse den 26. marts 2011.